

Downloaded via the EU tax law app / web

Asia C-222/04

Ministero dell'Economia e delle Finanze

vastaan

Cassa di Risparmio di Firenze SpA ym.

(Corte suprema di cassazione esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Valtiontuet – EY 87 ja EY 88 artikla – Pankit – Pankkisäätiöt – Yrityksen käsite – Pankkisäätiöiden saamista osingoista kannettavaan välittömään veroon kohdistuva verohelpotus – Valtiontueksi määrittely – Soveltuvuus yhteismarkkinoille – Komission päätös 2003/146/EY – Päätöksen pätevyyden arviointi – Tutkimatta jättäminen – EY 12, EY 43 ja EY 56 artikla – Syrjintäkiellon periaate – Sijoittautumisvapaus – Pääomien vapaa liikkuvuus

Julkisasiamies F. G. Jacobsin ratkaisuehdotus 27.10.2005

Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (toinen jaosto) 10.1.2006

Tuomion tiivistelmä

1. *Ennakkoratkaisukysymykset – Pätevyyden arviointi – Kysymys, joka koskee sellaisen päätöksen pätevyyttä, jota ei ole riitautettu EY 230 artiklan nojalla*

(EY 230 ja EY 234 artikla)

2. *Ennakkoratkaisukysymykset – Yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta – Rajat – Selvästi asiaan vaikuttamaton kysymys*

(EY 234 artikla)

3. *Kilpailu – Yhteisön oikeussäännöt – Adressaatit – Yrityksen käsite*

(EY 87 artiklan 1 kohta)

4. *Kilpailu – Yhteisön oikeussäännöt – Adressaatit – Yrityksen käsite*

(EY 87 artiklan 1 kohta)

5. *Valtiontuki – Käsite*

(EY 87 artiklan 1 kohta)

6. *Valtiontuki – Käsite – Toimenpiteen valikoivuus*

(EY 87 artiklan 1 kohta)

7. *Valtiontuki – Vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan – Kilpailua rajoittava vaikutus – Arviointiperusteet*

(EY 87 artiklan 1 kohta)

8. *Valtiontuki – Käsite*

(EY 87 artiklan 1 kohta)

1. Kun ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt omasta aloitteestaan ennakkoratkaisukysymyksen, jolla pyritään selvittämään komission päätöksen pätevyys, eikä kysymystä ole esitetty sellaisen oikeussubjektin pyynnöstä, jolla olisi ollut mahdollisuus nostaa kumoamiskanne mainitusta päätöksestä mutta joka ei ole käyttänyt tätä mahdollisuutta EY 230 artiklassa määrätyssä ajassa, kysymystä ei voida jättää tutkimatta tämän viimeksi mainitun seikan johdosta.

(ks. 72–74 kohta)

2. Yhteisöjen tuomioistuin voi jättää tutkimatta ennakkoratkaisukysymyksen, jossa on kyse yhteisön säädöksen, päätöksen tai muun toimen pätevydestä, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä pätevyuden tutkimisella ei ole mitään yhteyttä pääasian oikeudenkäynnin tosiseikkoihin tai kohteeseen.

(ks. 75 kohta)

3. Kilpailuoikeudelliseen yrityksen käsitteeseen kuuluvat kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt riippumatta niiden oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta.

Taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla. Vaikka yleisimmin taloudellista toimintaa harjoitetaan välittömästi markkinoilla, ei ole kuitenkaan mahdotonta, että taloudellinen toiminta muodostuu siitä, että yksi toimija yhtäältä on välittömässä yhteydessä markkinoihin, ja toisaalta välillisesti siitä, että toinen toimija käyttää määräysvaltaa ensin mainitussa toimijassa molempien yhdessä muodostaman taloudellisen kokonaisuuden puitteissa.

Pelkkä osuuksien omistaminen, vaikka ne oikeuttaisivat määräysvaltaankin, ei riitä tekemään kyseisten osuuksien omistavan yksikön toiminnasta taloudellista toimintaa, mikäli omistaminen johtaa ainoastaan osakkeen- tai osuudenomistajan ominaisuuteen liittyvien oikeuksien käyttämiseen ja mahdollisesti osinkojen saamiseen, jossa on kyse vain omaisuuden omistajan saamasta tuotosta. Sitä vastoin yksikön, joka omistaa määräysvaltaan oikeuttavia osuuksia yhtiöstä ja joka käyttää tosiasiallisesti tätä määräysvaltaa osallistumalla välittömästi tai välillisesti yhtiön hallintointiin, on katsottava osallistuvan määräysvallassaan olevan yrityksen taloudellisen toiminnan harjoittamiseen ja mainitunlainen yksikkö on täten myös itse luokiteltava EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi yritykseksi.

Muussa tapauksessa yhteisön valtioneukia koskevien sääntöjen tehokas vaikutus voitaisiin estää yksinkertaisesti pilkkomalla yritys kahteen erilliseen yksikköön, joista ensimmäinen jatkaa välittömästi aiemman taloudellisen toiminnan harjoittamista ja toinen käyttää määräysvaltaa ensimmäisessä osallistumalla sen hallintointiin. Tällä mahdollistettaisiin se, että jälkimmäinen yksikkö voi saada rahallisia avustuksia tai muita etuuksia, joita valtio myöntää tai jotka myönnetään valtion varoista, ja käyttää ne sitten kokonaisuudessaan tai osittain ensin mainitun yksikön hyväksi ja samalla molempien yksiköiden muodostaman taloudellisen kokonaisuuden eduksi.

Täten pankkisäätiön kaltainen oikeushenkilö – jonka määräysvallassa on pankkiyrittäjien pääoma ja jonka toimintaa sääntelevät säännöt, joista käy ilmi, että sen tehtävä ulottuu pelkkää sijoittajan tekemää pääomasijoitusta laajemmalle, joilla mahdollistetaan määräysvallan käytön lisäksi myös aloitteiden tekeminen ja taloudellisen tuen myöntäminen ja jotka osoittavat organisatoristen ja toiminnallisten yhteyksien olemassaolon pankkisäätiöiden ja pankkiyhtiöiden välillä – voidaan määritellä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi yritykseksi ja tässä ominaisuudessa siihen sovelletaan yhteisön valtioneukia koskevia sääntöjä.

(ks. 107–118 ja 125 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

4. Pankkisäätiön kaltaista oikeushenkilöä, jonka toiminta rajoittuu avustusten suorittamiseen voittoa tavoittelemattomille yhtymille, ei voida määritellä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi yritykseksi. Tällainen toiminta on luonteeltaan yksinomaan yhteiskunnallista eikä sitä harjoitettaessa kilpailla markkinoilla muiden toimijoiden kanssa. Mainitun toiminnan puitteissa pankkisäätiö toimii hyväntekeväisyyttä harjoittavana yhtymänä eikä yrityksenä.

Sitä vastoin, kun pankkisäätiö toimiessaan itse yleistä etua edistävillä ja yhteiskunnallisesti hyödyllisillä aloilla käyttää kansallisen lainsäätäjän sille myöntämää valtuutusta toteuttaa päämääriensä saavuttamisen kannalta tarpeelliset tai hyödylliset rahoitus-, liike-, kiinteistö- ja varallisuustoimet, se saattaa tarjota tavaroita tai palveluja markkinoilla kilpaillen muiden toimijoiden kanssa, esimerkiksi sellaisilla aloilla kuin tieteellinen tutkimus, koulutus, taide tai terveydenhoito.

Tässä tilanteessa pankkisäätiötä on pidettävä yrityksenä, koska se harjoittaa taloudellista toimintaa, riippumatta siitä seikasta, että tavaroiden ja palvelujen tarjonta on tehty voittoa tavoittelematta, mikäli mainittu tarjonta kilpailee sellaisten toimijoiden tarjonnan kanssa, jotka tavoittelevat voittoa, ja siihen on tämän seurauksena sovellettava yhteisön valtioneukia koskevia sääntöjä.

(ks. 119–125 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta)

5. Tuen käsite on yleisluonteisempi kuin avustuksen käsite sen vuoksi, että tuella ei tarkoiteta ainoastaan positiivisia suorituksia, kuten avustuksia, vaan myös toimenpiteitä, jotka eivät ole avustuksia sanan suppeassa merkityksessä mutta jotka eri tavoin alentavat yritysten vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia ja ovat siten sekä luonteeltaan että vaikutuksiltaan avustusten kaltaisia.

Tästä seuraa, että toimenpidettä, jolla viranomaiset myöntävät tietyille yrityksille verovapautuksen ja jolla ei tosin siirretä valtion varoja mutta asetetaan edunsaaja taloudellisesti edullisempaan asemaan kuin muut verovelvolliset, on pidettävä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtioneukena. Samoin valtioneukia voi olla toimenpide, jolla tietyille yrityksille annetaan veronalennus tai jolla normaalisti erääntyvän veron maksamista lykätään.

(ks. 131 ja 132 kohta)

6. Veroetuutta, joka on myönnetty eräille yrityksille käyttäen arviointiperusteena niiden oikeudellista muotoa – julkisoikeudellinen oikeushenkilö tai säätiö – ja toimialoja, joilla yritykset harjoittavat toimintaansa, ei sovelleta kaikkiin taloudellisiin toimijoihin eikä sitä näin ollen voida pitää yleisenä vero- tai talouspoliittisena toimenpiteenä, ja se on täten valikoiva.

(ks. 135, 136 ja 138 kohta)

7. EY 87 artiklan 1 kohdassa kielletään tuet, jotka vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua. Määriteltäessä kansallista toimenpidettä kielletyksi valtiontueksi ei ole tarpeen osoittaa, että tuki todellisuudessa vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja että se tosiasiallisesti vääristää kilpailua, vaan on ainoastaan tutkittava, saattaako tämä tuki vaikuttaa tuohon kauppaan ja vääristää kilpailua. Erityisesti kun valtion myöntämä tai sen varoista myönnetty tuki vahvistaa yrityksen asemaa jäsenvaltioiden välisessä kaupassa muihin, kilpaileviin yrityksiin verrattuna, tuen on katsottava vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tässä suhteessa se seikka, että jokin talouden ala on ollut yhteisön vapauttamistoimien kohteena, voi riittää sen toteamiseen, että tuet vaikuttavat tosiasiallisesti tai potentiaalisesti kilpailuun ja että niillä on vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Ei myöskään ole tarpeen, että tuensaajayritys itse osallistuu jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kun jäsenvaltio myöntää tuen yritykselle, jäsenvaltion sisäinen liiketoiminta voi tämän johdosta pysyä ennallaan tai lisääntyä sillä seurauksella, että muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yritysten mahdollisuudet päästä tuon jäsenvaltion markkinoille vähentyvät. Lisäksi sellaisen yrityksen vahvistuminen, joka tuohon saakka ei osallistunut jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, voi asettaa sen tilanteeseen, jossa sillä on mahdollisuus päästä toisen jäsenvaltion markkinoille.

(ks. 139–143 kohta)

8. Vapautus pankkisäätiöille, jotka omistavat osuuksia pankkiyhtiöissä ja jotka pyrkivät yksinomaan edistämään sosiaalista hyvinvointia, koulutusta, opetusta, opiskelua ja tieteellistä tutkimusta, maksettavista osingoista suoritettavasta pidätyksestä voidaan luokitella EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi. Tällainen kansallinen toimenpide kuuluu nimittäin valtion rahoituksen piiriin. Toimenpide on myös valikoiva. Mainittu etuus on lisäksi toteutettu rahoituspalvelualalla, joka on ollut yhteisön tasolla sellaisen merkittävän vapauttamisprosessin kohteena, joka on antanut pontta sille kilpailulle, joka on voinut seurata jo perustamissopimuksessa määrätystä pääomien vapaasta liikkuvuudesta, ja etuudella voidaan vahvistaa yhtäältä rahoituksen ja/tai kassavarallisuuden osalta pankkialalla toimivan, pankkisäätiön ja pankkiyhtiön muodostaman taloudellisen kokonaisuuden asemaa ja toisaalta pankkisäätiön asemaa sen harjoittaessa toimintaa esimerkiksi sosiaalisella, tieteellisellä tai kulttuurillisella alalla.

(ks. 133, 138, 145 ja 146 kohta sekä tuomiolauselman 2 kohta)

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

10 päivänä tammikuuta 2006 (*)

Valtiontuet – EY 87 ja EY 88 artikla – Pankit – Pankkisäätiöt – Yrityksen käsite – Pankkisäätiöiden

saamista osingoista kannettavaan välittömään veroon kohdistuva verohelpotus – Valtiontueksi määrittely – Soveltuvuus yhteismarkkinoille – Komission päätös 2003/146/EY – Päätöksen pätevyyden arviointi – Tutkimatta jättäminen – EY 12, EY 43 ja EY 56 artikla – Syrjintäkiellon periaate – Sijoittautumisvapaus – Pääomien vapaa liikkuvuus

Asiassa C-222/04,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Corte suprema di cassazione (Italia) on esittänyt 23.3.2004 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 28.5.2004, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Ministero dell'Economia e delle Finanze

vastaan

Cassa di Risparmio di Firenze SpA,

Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato ja

Cassa di Risparmio di San Miniato SpA,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit C. Gulmann (esittelevä tuomari), R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta ja G. Arestis,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.7.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Cassa di Risparmio di Firenze SpA, edustajinaan avvocato P. Russo ja avvocato G. Morbidelli,
- Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato ja Cassa di Risparmio di San Miniato SpA, edustajinaan avvocato A. Rossi ja avvocato G. Roberti,
- Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato P. Gentili,
- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään R. Lyal ja V. Di Bucci,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.10.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnössä on kyse EY 12 artiklan, EY 43 ja sitä seuraavien artiklojen, EY 56 ja sitä seuraavien artiklojen sekä EY 87 ja EY 88 artiklan tulkinnasta sekä pankkisäätiöitä koskevista verotoimenpiteistä, jotka Italia on toteuttanut, 22 päivänä elokuuta 2002 tehdyn komission päätöksen 2003/146/EY (EYVL 2003, L 55, s. 56) pätevyydestä.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtenä osapuolena Cassa di Risparmio di Firenze Spa (jäljempänä Cassa di Risparmio di Firenze), Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato ja Cassa di Risparmio di San Miniato SpA (jäljempänä Cassa di Risparmio di San Miniato), joiden kotipaikka on Italiassa, ja toisena osapuolena Ministero dell'Economia e delle Finanze (Italian talous- ja valtiovarainministeriö) ja joka koskee Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniaton hakemusta, jossa vaadittiin vapautusta osingoista perittävästä ennakollisesta veronpidätyksestä verovuonna 1998.

I Asiaa koskeva kansallinen lainsäädäntö

3 Italiassa osakeyhtiöiden jakamista osingoista kannetaan perittävän veron ennakkomaksu yhtiöiden jakamista osingoista perittävän ennakkoveron tai lopullisen veron käyttöönnotosta ja osakkeiden pakollista nimellisuonnetta koskevan säännösten muuttamisesta 29.12.1962 annetun lain nro 1745 (GURI nro 5, 7.1.1963, s. 61), sellaisena kuin se on muutettuna yhtiöiden jakamista osingoista perittävää ennakkoveroa tai lopullista veroa koskevista uusista säännöksistä 21.2.1967 annetulla asetuksella (decreto legge) nro 22 (GURI nro 47, 22.2.1967, s. 1012), joka muutettuna saatettiin laiksi 21.4.1967 annetulla lailla nro 209 (GURI nro 101, 22.4.1967, s. 2099; jäljempänä laki nro 1745/62), 1 §:n nojalla.

4 Lain nro 1745/62 10 §:ssä säädetään, että osingoista, jotka maksetaan henkilöistä tai varallisuudesta koostuville yhteenliittymille, jotka eivät ole yhtiöverotuksessa verovelvollisia, koska ne eivät kuulu kyseisen veron soveltamisalaan, tai sellaisille verovelvollisille, joita verotetaan niiden perusteella mutta jotka on vapautettu yhtiöverosta, peritään 1 §:ssä säädetyn veron ennakkomaksun sijasta 30 prosentin lopullinen vero.

5 Lain 1745/62 10 bis §:ssä vapautetaan 10 §:ssä säädetystä pidätyksestä osingot, jotka maksetaan julkisoikeudellisille oikeushenkilöille ja säätiöille, jotka on vapautettu yhtiöverosta ja jotka pyrkivät yksinomaan edistämään sosiaalista hyvinvointia, koulutusta, opetusta, opiskelua ja tieteellistä tutkimusta.

6 Veroetuja koskevista säännöksistä 29.9.1973 annetun tasavallan presidentin asetuksen nro 601 (GURI nro 268, supplemento ordinario 16.10.1973, s. 3; jäljempänä asetus nro 601/73) 6 §:ssä säädetään veronalennuksesta, jonka määrä on puolet oikeushenkilöiltä kannettavasta tuloverosta ja jota sovelletaan sosiaalihuollossa toimiviin yhteisöihin ja laitoksiin, keskinäistä apua tarjoaviin yhtiöihin, sairaaloihin, avustus- ja hyväntekeväisyystoimintaa harjoittaviin yhtymiin, opetuslaitoksiin, voittoa tavoittelemattomiin yleisen edun mukaisiin opiskelu- ja tutkimuslaitoksiin, tiedeyhteisöihin, akatemioihin ja historiallisiin, kirjallisiin, tieteellisiin ja tutkimuksellisiin säätiöihin ja yhdistyksiin, jotka tavoittelevat ainoastaan kulttuurillisia päämääriä, sekä yhteisöihin, joiden päämäärät rinnastuvat hyväntekeväisyyteen ja opetustoimintaan lain perusteella.

7 Italian julkisen pankkijärjestelmän yksityistäminen aloitettiin julkisoikeudellisten luottolaitosten omaisuuden uudelleenjärjestelyä ja vahvistamista koskevista säännöksistä 30.7.1990 annetulla lailla nro 218 (GURI nro 182, 6.8.1990, s. 8; jäljempänä laki nro 218/90) ja pankkikonsernin uudelleenjärjestelyä ja sääntelyä koskevista säännöksistä 20.11.1990 annetulla asetuksella (decreto legislativo) nro 356 (GURI nro 282, supplemento ordinario 3.12.1990, s. 5; jäljempänä asetus nro 356/90).

8 Asetuksen nro 356/90 1 §:ssä säädettiin erityisesti julkisten luottolaitosten, säästöpankit mukaan luettuina, mahdollisuudesta luovuttaa pankkitoimintansa perustamilleen osakeyhtiöille. Luovuttavasta yhteisöstä, jota käytännössä kutsuttiin ”pankkisäätiöksi” (jäljempänä pankkisäätiö), tuli ainoa osakas perustetussa yhtiössä (jäljempänä pankkiyhtiö), jonka tehtävänä oli julkisen luottolaitoksen aiemmin harjoittaman pankkitoiminnan jatkaminen.

9 Saman asetuksen 11 §:ssä säädettiin, että pankkisäätiöitä säännellään kyseisellä asetuksella ja säätiöiden säännöillä, että niillä on julkis- ja yksityisoikeudellinen täysi oikeustoimikelpoisuus ja että niihin sovelletaan edelleen hallinto- ja valvontaelinten nimittämistä koskevia säännöksiä.

10 Saman asetuksen 12 §:ssä täsmennettiin, että pankkisäätiöiden, joiden säätiövarallisuutta ei ole järjestetty jäsenyysperusteisesti, on tavoiteltava yleistä etua edistäviä ja yhteiskunnallisesti hyödyllisiä päämääriä etupäässä tieteellisen tutkimuksen, opetuksen, taiteen ja terveyden alalla ja että sosiaalisesti heikossa asemassa olevien auttamista ja suojelua koskevat alkuperäiset päämäärät voitiin säilyttää.

11 Samassa pykälässä lisättiin muun muassa seuraavaa:

- pankkisäätiöt saivat toteuttaa kaikki päämääriensä saavuttamisen kannalta tarpeelliset tai hyödylliset rahoitus-, liike-, kiinteistö- ja varallisuustoimet
- pankkisäätiöt saivat hoitaa osakkuuttaan pankkiyhtiössä omistuksensa kestoaikana
- pankkisäätiöt eivät kuitenkaan saaneet harjoittaa suoraan pankkitoimintaa tai omistaa määräysvallan tuottavaa osuutta pääomasta muissa pankki- tai rahoitusyrityksissä kuin pankkiyhtiössä
- pankkisäätiöt saivat kuitenkin hankkia ja luovuttaa vähemmistöosakkuuksia muiden pankki- tai rahoitusyritysten pääomasta
- siirtymäkauden aikainen toiminnan jatkuvuus pankkisäätiön ja pankkiyhtiön välillä oli varmistettava säännöksillä, joiden mukaan pankkisäätiön hallituksen tai muun vastaavan elimen jäsenet oli nimettävä pankkiyhtiön hallitukseen ja valvontaelimen jäsenet pankkiyhtiön hallintoneuvostoon
- pankkisäätiöiden oli osoitettava määrätty osa pankkiyhtiöiden omistuksista saamistaan tuloista rahastoon, jossa olevat varat on tarkoitettu käytettäväksi kyseisten yhtiöiden pääoman korottamiseen
- mainitussa rahastossa olevat varat voitiin sijoittaa sellaisten yhtiöiden osakkeisiin, joista pankkisäätiö omisti osuuden, tai valtion liikkeeseenlaskemiin tai takaamiin sijoitusinstrumentteihin
- pankkisäätiöt saattoivat ottaa lainaa pankkiyhtiöiltä tai saada näiltä vakuuksia määrätyissä rajoissa.

12 Asetuksen nro 356/90 13 §:ssä säädettiin seuraavaa:

- pankkiyhtiöiden osakkeiden julkiset luovutukset oli toteutettava esittämällä julkinen myyntitarjous

- pankkiyhtiön pääomasta yhteensä yhden prosentin suuruisen määrän rajoissa luovutuksia voitiin tehdä vapaasti pörssinoteerattujen osakkeiden markkinoilla
- muiden toimenpiteiden käyttäminen edellytti valtiovarainministerin hyväksyntää
- jos pankkisäätiö menetti, vaikka vain väliaikaisesti, luovutuksen tai muun toimenpiteen johdosta määräysvallan pankkiyhtiön sääntömääräisessä yhtiökokouksessa äänivaltaisten osakkeiden enemmistöstä, toimenpide oli hyväksyttävä valtiovarainministerin asetuksella
- pankkisäätiö, joka oli menettänyt määräysvaltaan oikeuttavan omistuksen, saattoi hankkia muun määräysvaltaan oikeuttavan omistuksen pankkiyhtiössä, saatuaan tähän ensin hyväksynnän valtiovarainministerin asetuksella.

13 Asetuksen nro 356/90 14 §:ssä asetettiin pankkisäätiöt valtiovarainministeriön valvonnan alaisiksi ja niiden oli toimitettava tälle alustavat ja tilikauden lopulliset tilinpäätöksensä.

14 Samassa pykälässä säädettiin, että

- pankkisäätiöiden oli lisäksi toimitettava niiltä pyydetty tiedot – myös säännölliset – Italian valtiovarainministeriölle ja Italian keskuspankille
- valtiovarainministeriö voi määrätä suoritettavaksi tarkastuksia.

15 Valtiolla ja julkisyhteisöillä osakeyhtiöissä olevien omistusten luovutusmenettelyjen nopeuttamista koskevista säännöksistä 31.5.1994 annetun asetuksen (decreto legge) nro 332 (GURI nro 126, 1.6.1994, s. 38), joka muutettuna saatettiin laiksi 30.7.1994 annetulla lailla nro 474 (GURI nro 177, 30.7.1994, s. 5), 1 §:n 7 bis momentilla kumottiin edellä 12 kohdassa tarkoitetut asetuksen nro 356/90 13 §:n säännökset, joissa säädettiin valtiovarainministerin hyväksynnästä yhtäältä kaikkia niitä toimenpiteitä varten, joiden johdosta pankkisäätiö menettäisi määräysvallan pankkiyhtiössä, ja toisaalta muun määräysvaltaan oikeuttavan omistuksen hankkimiseksi pankkiyhtiössä.

16 Lailla nro 218/90 ja asetuksella nro 356/90 luotua järjestelmää muutettiin hallituksen valtuuttamisesta 20.11.1990 annetun asetuksen nro 356 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin luovuttaviin yhteisöihin sovellettavien siviili- ja vero-oikeudellisten säännösten sekä pankkialan saneeraustoimia koskevan verojärjestelmän uudelleenjärjestämiseen 23.12.1998 annetulla lailla nro 461 (GURI nro 4, 7.1.1999, s. 4; jäljempänä laki nro 461/98) ja 20.11.1990 annetun asetuksen nro 356 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin luovuttaviin yhteisöihin sovellettavista siviili- ja vero-oikeudellisista säännöksistä sekä pankkialan saneeraustoimia koskevasta verojärjestelmästä 23.12.1998 annetun lain nro 461 1 §:n mukaisesti 17.5.1999 annetulla asetuksella (decreto legislativo) nro 153 (GURI nro 125, 31.5.1999, s. 4; jäljempänä asetus nro 153/99).

17 Asetuksen nro 153/99 30 §:llä kumottiin muun muassa asetuksen nro 356/90 11, 12, 13 ja 14 §.

18 Asetuksen nro 153/99 1 §:ssä, jossa säädetään käytännössä jo käytetystä nimityksestä, täsmennetään, että ”säätiöllä” tarkoitetaan yhtymää, joka on luovuttanut pankkitoimintansa asetuksessa nro 356/90 tarkoitetulla tavalla pankkiyhtiölle.

19 Asetuksen nro 153/99 2 §:n 1 momentissa säädetään, että

- pankkisäätiöt ovat voittoa tavoittelemattomia yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä, jotka ovat sääntöjensä ja toimintansa osalta täysin itsenäisiä
- pankkisäätiöt tavoittelevat sääntöjensä mukaisesti yksinomaan yhteiskunnallisesti hyödyllisiä ja taloudellista kehitystä edistäviä päämääriä.

20 Asetuksen 3 §:ssä säädetään pankkisäätiöiden osalta, että

- ne voivat käyttää päämääriensä saavuttamiseen kaikkia 2 §:ssä määritellyn oikeudellisen luonteensa kanssa yhdenmukaisia keinoja
- ne noudattavat toiminnassaan kannattavan hallinnon periaatteita
- niiden määräysvallassa voi olla ainoastaan sellaisia yrityksiä (ns. imprese strumentali; jäljempänä toiminnalliset yritykset), jotka palvelevat pankkisäätiöiden sääntöjen mukaisten päämäärien saavuttamista ja jotka toimivat yksinomaan niin sanotuilla merkityksellisillä aloilla (settori rilevanti)
- ne eivät saa harjoittaa pankkitoimintaa
- ne eivät saa suorittaa minkään muotoisia välittömiä tai välillisiä rahoitustoimia, maksuja tai tukia voittoa tavoitteleville yhteisöille tai yrityksille niiden luonteesta riippumatta, lukuun ottamatta toiminnallisia yrityksiä ja sosiaalisia yhteistoimintayrityksiä (cooperative sociali).

21 Asetuksen nro 153/99 1 §:n alkuperäisen version mukaan ”merkitykselliset alat” oli valittava seuraavien toimialojen joukosta: tieteellinen tutkimus, opetus, taide, kulttuuriesineiden ja kulttuuritoiminnan sekä ympäristöarvojen suojelu ja vaaliminen, terveys sekä sosiaalisesti heikossa asemassa olevien auttaminen.

22 Tähän säännökseen valtion vuotuisen ja monivuotisen talousarvion laatimista koskevista säännöksistä 28.12.2001 annetun lain nro 448 (vuoden 2002 talousarviolaki) (GURI nro 301, supplemento ordinario 29.12.2001, s. 1; jäljempänä laki nro 448/01) 11 §:llä tehdyn muutoksen jälkeen merkitykselliset alat on tällä hetkellä valittava seuraavien toimialojen joukosta: perhe ja siihen liittyvät arvot; nuorten kasvatusta ja koulutus; kasvatusta, opetusta ja koulutusta, johon kuuluu painotuotteiden hankkiminen kouluihin; vapaaehtoistyö, laupeustyö ja hyväntekeväisyys; uskonto ja hengellinen kehitys; vanhusten auttaminen; kansalaisoikeudet; rikollisuuden ehkäisy ja yleinen turvallisuus; elintarviketurvallisuus ja laadukas maanviljely; paikallistason kehitys ja sosiaalisen perusteen osoitettavien asuntojen rakentaminen paikallistasolla; kuluttajansuoja; väestönsuojelu; kansanterveys, ennalta ehkäisevä ja parantava lääketiede; urheilu; päihderiippuvuuskien ennaltaehkäisy ja parantaminen; henkiset ja mielenterveyden sairaudet ja häiriöt; tieteellinen ja tekninen tutkimus; ympäristönsuojelu ja ympäristön laadun edistäminen; taide, kulttuuritoiminta ja -esineet.

23 Asetuksen nro 153/99 4 §:n 3 momentin alkuperäisen sanamuodon mukaan pankkisäätiön hallintoelimen jäsenet eivät saaneet toimia pankkiyhtiön hallituksen jäseninä.

24 Tähän säännökseen valtion vuotuisen ja monivuotisen talousarvion laatimista koskevista säännöksistä 24.12.2003 annetulla lailla nro 350 (vuoden 2004 talousarviolaki) (GURI nro 299, supplemento ordinario 27.12.2003, s. 1) tehdyn muutoksen jälkeen kyseisessä säännöksessä säädetään seuraavaa:

- henkilöt, jotka toimivat pankkisäätiön hallinto-, johto- tai valvontatehtävissä, eivät voi toimia pankkiyhtiön tai yhtiöiden, jotka ovat pankkiyhtiön määräysvallassa tai joissa sillä on

omistusosuus, hallinto-, johto- tai valvontatehtävissä

– henkilöt, jotka toimivat pankkisäätiötä ohjaavissa tehtävissä, eivät voi toimia pankkiyhdistyksen hallinto-, johto- tai valvontatehtävissä.

25 Asetuksen nro 153/99 5 §:n 1 momentin alkuperäisessä sanamuodossa säädettiin, että pankkisäätiön omaisuus oli kokonaisuudessaan osoitettava sen säännöissä määrättyjen päämäärien saavuttamiseen ja että pankkisäätiöiden oli omaisuuden hoidossa noudatettava varovaisuutta riskinotossa, jotta omaisuuden arvo säilyisi ja ne saisivat asianmukaisen tuoton. Lain nro 448/01 11 §:llä täydennettiin edellä mainittua säännöstä siten, että omaisuutta on hoidettava tavalla, joka vastaa pankkisäätiöiden luonnetta voittoa tavoittelemattomina yhteenliittyminä, jotka toimivat avoimuuden ja hyvän moraalien periaatteiden mukaisesti.

26 Asetuksen nro 153/99 6 §:n 1 momentissa säädetään, että pankkisäätiöillä saa olla määräysvaltaan oikeuttava omistustosuus vain sellaisissa yhteenliittymissä ja yhtiöissä, joiden ainoana tehtävänä on toiminnallisten yritysten hallinnointi.

27 Asetuksen nro 153/99 25 §:n 1 ja 2 momentin alkuperäisessä sanamuodossa säädettiin omistuksesta pankkiyhtiöissä seuraavaa:

– määräysvaltaan oikeuttava omistus pankkiyhtiöissä saatiin luovutusta silmällä pitäen säilyttää enintään neljän vuoden ajan asetuksen voimaantulopäivästä

– ellei omistuksia myyty määräaikaan mennessä, ne saatiin säilyttää enintään ylimääräiset kaksi vuotta

– määräysvaltaan oikeuttavista omistuksista muissa yhtiöissä kuin pankkiyhtiöissä – lukuun ottamatta pankkisäätiöiden omistuksia toiminnallisissa yrityksissä – oli luovuttava valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa omaisuuden arvon säilyttämisen asettamat vaatimukset huomioon ottaen mutta kuitenkin joka tapauksessa säädetyn neljän vuoden määräajan kuluessa.

28 Mainittuihin säännöksiin tehtiin lain nro 448/01 11 §:llä ja sittemmin 24.6.2003 annetun asetuksen (decreto legge) nro 143 (GURI nro 144, 24.6.2003), joka muutettuna saatettiin laiksi 1.8.2003 annetulla lailla nro 212 (GURI nro 185, supplemento ordinario 11.8.2003; jäljempänä asetus nro 143/03), 4 §:llä seuraavia muutoksia:

– määräysvaltaan oikeuttavien omistusten neljän vuoden enimmäisaika korvattiin määräpäivällä, joksi asetettiin 31.12.2005

– otettiin käyttöön mahdollisuus uskoa pankkiyhtiöissä olevat omistukset kilpailuttamisenmenettelyssä valittavien omaisuudenhoito-yhtiöiden hallintaan, jotka hallinnoivat kyseisiä omistuksia omissa nimissään ammattimaisia ja riippumattomia kriteereitä noudattaen niin, että pankkisäätiöt säilyttävät tietyissä tapauksissa mahdollisuuden antaa ohjeita ylimääräisiä yhtiökokouksia varten ja että joka tapauksessa mainituista omistuksista on luovuttava viimeistään päivämäärää 31.12.2005 seuraavan kolmannen vuoden päättyessä

– talous- ja valtiovarainministeri sekä Italian keskuspankki käyttävät niille pankki- ja luottotoimintaan sovellettavissa säännöksissä myönnettyä toimivaltaa

– määräysvaltaan oikeuttavista omistuksista muissa yhtiöissä kuin pankkiyhtiöissä – lukuun ottamatta pankkisäätiöiden omistuksia toiminnallisissa yrityksissä – oli luovuttava valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa omaisuuden arvon säilyttämisen asettamat vaatimukset huomioon ottaen mutta kuitenkin joka tapauksessa viimeistään 31.12.2005.

29 Asetuksen nro 153/99 25 §:n 3 momentin alkuperäisessä versiossa, sellaisena kuin se oli ennen siihen lailla nro 448/01 tehtyjä muutoksia, säädetään, että mikäli pankkisäätiöillä on edelleen määräysvaltaan oikeuttavien omistusten säilyttämiseksi asetetun määräajan päättyessä kyseisenlaisia omistuksia, valvontaviranomainen huolehtii niiden luovutuksesta määräysvallan päättämisen edellyttämässä määrin.

30 Verotuksen osalta asetuksen nro 153/99 12 §:n 1 momentissa säädetään, että pankkisäätiöitä, jotka ovat muuttaneet sääntönsä mainitun asetuksen säännösten mukaisiksi, pidetään ei-kaupallisina, vaikka ne pyrkisivät saavuttamaan sääntöjensä mukaiset päämääränsä toiminnallisten yritysten välityksellä.

31 Ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekohetkellä kyseisen 12 §:n 2 momentissa säädettiin seuraavaa:

– asetuksen nro 601/73 6 §:ssä säädettyä järjestelmää sovelletaan pankkisäätiöihin, jotka ovat muuttaneet sääntönsä asetuksen nro 153/99 mukaiseksi ja jotka toimivat merkityksellisillä aloilla

– siihen asti, kun säännöt muutetaan asetuksen nro 153/99 mukaisiksi, samaa järjestelmää sovelletaan myös sellaisiin pankkisäätiöihin, jotka eivät ole luonteeltaan kaupallisia ja jotka ovat pääasiallisesti tavoitelleet yleistä etua edistäviä ja yhteiskunnallisesti hyödyllisiä päämääriä asetuksen nro 356/90 12 §:ssä ja sen myöhemmissä muutoksissa säädetyillä toimialoilla.

32 Asetuksen nro 153/99 12 §:n 3 momentissa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella nro 143/03, säädetään, että pankkisäätiöt menettävät ei-kaupallisen luonteensa ja lakkaavat hyötymästä säädetyistä verohelpotuksista, jos niillä on vielä 31.12.2005 jälkeen määräysvaltaan oikeuttava omistus pankkiyhtiöissä.

II Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

33 Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato pyysi lain nro 1745/62 10 bis §:n nojalla Italian verohallinnolta vapautusta veronpidätyksestä sille verovuonna 1998 maksetuista osingoista, jotka se sai omistuksistaan Cassa di Risparmio di San Miniato sekä Casse Toscane SpA -nimisessä yhtiössä, jonka oikeudet ovat siirtyneet Cassa di Risparmio di Firenzelle.

34 Kyseinen pyyntö hylättiin sillä perusteella, että pankkisäätiöllä pankkiyhtiössä olevien omistusten hallinnointia on pidettävä kaupallisena toimintana, joka on ristiriidassa lain nro 1745/62 10 bis §:ssä säädetyin vapautuksen kanssa.

35 Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato sekä Cassa di Risparmio di Firenze ja Cassa di Risparmio di San Miniato riitauttivat hylkäyspäätöksen Commissione tributaria provinciale di Firenzessä.

36 Kyseinen kanne hylättiin.

37 Mainitut kolme kantajaa riitauttivat Commissione tributaria provinciale di Firenzen ratkaisun Commissione tributaria regionale di Firenzessä, joka otti asian käsiteltäväksi.

38 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Commissione tributaria regionale di

Firenze katsoi, että Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniaton yleistä etua edistävän tai yhteiskunnallisesti hyödyllisen päämäärän takia, jota se tavoittelee tietyillä aloilla, sen eduksi on asetuksen nro 601/73 6 §:n nojalla sovellettava veronalennusta, jonka määrä on puolet oikeushenkilöiltä kannettavasta tuloverosta, ja että kyseiseen alennukseen liittyy lain nro 1745/62 10 bis §:n perusteella vapautus veronpidätyksestä riippumatta siitä seikasta, että pankkisäätiö saattaa harjoittaa yritystoimintaa muutoin kuin päätoimisesti.

39 Edelleen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Commissione tributaria regionale di Firenze on tältä osin viitannut lakiin nro 461/98 ja asetukseen nro 153/99 perustuvaan uuteen järjestelmään, jossa säädetään nimenomaisesti kyseessä olevan veroedun soveltuvuudesta pankkisäätiöihin.

40 Mainittu tuomioistuin katsoi, että sen ratkaistavana olevassa asiassa ei ollut esitetty näyttöä siitä, että yrityksen taloudellisella toiminnalla oli etusija yhteiskunnallisesti hyödyllisiin päämääriin nähden.

41 Ministero dell'Economia e delle Finanze on tehnyt kassaatiovalituksen tästä ratkaisusta.

42 Se on vedonnut erityisesti siihen, että asiassa on rikottu lain nro 1745/62 10 bis §:ää, asetuksen nro 601/73 6 §:ää ja Italian siviilikoodeksin (codice civile) yleisen osan säännösten 14 §:ää, jonka mukaan lakeja, joilla poiketaan yleisistä säännöistä tai muista laista, ei sovelleta laajemmalle kuin niihin tilanteisiin ja olosuhteisiin, joihin ne on tarkoitettu.

43 Corte suprema di cassazione huomauttaa ennakkoratkaisupäätöksessään, että ratkaistaessa pääasian oikeudenkäyntiä kansallisen oikeuden perusteella on otettava huomioon kysymys pankkisäätiöiden verojärjestelmän yhteensoveltuvuudesta yhteisön oikeuden kanssa ja erityisesti EY 12 artiklan, EY 43 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen, EY 56 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen sekä EY 87 ja EY 88 artiklan suhteen. Se korostaa, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten viranomaisten on sovellettava tarvittaessa viran puolesta yhteisön oikeuden sääntöjä ja jätettävä tällöin tarvittaessa soveltamatta niiden kanssa ristiriidassa olevia kansallisia sääntöjä.

44 EY 87 ja EY 88 artiklan osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että mikäli pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevia verotoimenpiteitä on pidettävä eräitä yrityksiä tai eräitä tuotannonaloja suosivina valtiontukina, niitä ei voida toteuttaa ennen kuin komissio on tehnyt päätöksen niiden soveltuvuudesta yhteismarkkinoille. Ennen tällaisen päätöksen tekemistä kansallisten tuomioistuinten on EY 88 artiklan 3 kohdan välittömän oikeusvaikutuksen johdosta kieltäydyttävä soveltamasta niitä.

45 Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että päätöksessä 2003/146 on tutkittu asetuksen nro 153/99 12 §:n 2 momentissa säädettyjen verotoimenpiteiden yhteensoveltuvuus EY 87 ja EY 88 artiklaan nähden.

46 Mainitun päätöksen mukaan tutkinnan kohteena olevat toimenpiteet, jotka oli toteutettu sellaisten pankkisäätiöiden hyväksi, jotka eivät välittömästi harjoita toimintaa edellä mainitun asetuksen 1 §:ssä, sellaisena kuin se on muutettuna lailla nro 448/01, luetelluilla toimialoilla, eivät muodosta EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, koska niitä ei ole myönnetty kyseisessä määräyksessä tarkoitetulle "yritykselle".

47 Kansallinen tuomioistuin täsmentää, että siitä, ovatko pankkisäätiöt luonteeltaan kaupallisia, vallitsee erilaisia näkemyksiä.

48 Italian verohallinto on vakiintuneesti katsonut, että pankkisäätiöt ovat luonteeltaan kaupallisia

ja täten niihin sovelletaan normaalia verojärjestelmää.

49 Italian hallitus puolestaan väitti päätöksen 2003/146 tekemiseen johtaneessa menettelyssä, että pankkisäätiöitä ei voida pitää ”yrityksinä” kilpailusääntöjen kannalta.

50 Jopa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen sisällä vallitsee erilaisia näkemyksiä asiasta. Eräissä ratkaisussa on myönnetty, että pankkisäätiöt eivät ole luonteeltaan kaupallisia, koska pankkiyrityksissä olevien omistusten hallinnointi sekä muissa kuin pankkiyhtiöissä olevien omistuksien hallinnointi muodostavat ainoastaan välineen, jonka tarkoituksena on tuottaa säätiön sosiaalisten ja kulttuuristen päämäärien tavoittelemiseksi välttämättömät varat. Eräissä ratkaisussa on päädytty päinvastaiseen ratkaisuun antamalla ratkaiseva merkitys sille, että sosiaalinen ja kulttuurinen tavoite ei ole merkityksellinen kevennetyn verojärjestelmän kannalta, koska kyseiset yhtymät saattoivat kilpailla pankkimarkkinoilla ja muilla markkinoilla muiden yritysten kanssa.

51 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että asetuksen nro 153/99 12 §:n 2 momentilla ulotetaan nimenomaisesti – siihen saakka kunnes pankkisäätiöt toteuttavat toimet, joilla mukautetaan niiden säännöt asetuksen nro 153/99 mukaisiksi – asetuksen nro 601/73 6 §:ssä säädetty järjestelmä pankkisäätiöihin, jotka eivät ole luonteeltaan kaupallisia ja jotka ovat pääasiallisesti tavoitelleet yleistä etua edistäviä ja yhteiskunnallisesti hyödyllisiä päämääriä.

52 Se lisää, että osassa kansallista oikeuskäytäntöä on todettu, että asetuksen nro 153/99 12 §:n 2 momentti on luonteeltaan tulkitseva siten, että kyseessä olevaa verojärjestelmää sovelletaan myös mainitun asetuksen voimaantulovuotta edeltäviin verovuosiin.

53 Mainittu tuomioistuin toteaa, että näin ollen on selvitettävä päätöksen 2003/146 pätevyys. Mikäli tältä osin katsottaisiin, että pankkisäätiöt ovat luonteeltaan yrityksiä, tämä päätös olisi pätemätön.

54 Kyseisen tuomioistuimen mukaan nimittäin se, että erityisesti tätä tarkoitusta varten perustetuille oikeussubjekteille yhtäältä osoitetaan lakisääteisen velvollisuuden nojalla enemmistöomistus merkittävästä osasta pankkiyrityksiä ja ylläpidetään tätä tilannetta merkittävän ajanjakson ajan ja toisaalta samalla käytetään tällaisten omistusten luovutuksesta saatavia tuloja huomattavien omistusten hankkimiseen ja niiden hallinnointiin muissa yrityksissä eri tarkoituksiperissä eli muun muassa järjestelmän taloudelliseksi kehittämiseksi, johtaa taloudelliseen toimintaan, jossa toimitaan tuottoa tavoitellen, vaikka kyseistä tuottoa ei voida jakaa ja se on ensisijaisesti käytettävä päämääriin, joihin ei liity voitontavoittelua.

55 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että tilikauden 1995–1996 päättyessä pankkisäätiöillä oli 50 000 miljardin Italian liiran (ITL) omaisuus ja että 31.12.2002 niiden kirjanpidolliset varat olivat 37 miljardia euroa ilman niiden omistusten arvonnousuja, sillä mainitut omistukset kirjataan tavanomaisesti niiden hankinta-ajankohdan arvoon.

56 Mainittu tuomioistuin korostaa, että pankkisäätiöiden harjoittamilla voittoa tavoittelemattomilla toiminnoilla ei voida häivyttää järjestelmälle ominaista piirrettä eli sitä, että näiden pankkisäätiöiden tehtävänä – sekä organisatorisesti että toiminnallisesti – on omistaa ja hallinnoida huomattavaa määrää pankkiyrityksiä käyttämällä niissä määräysvaltaa, johon kuuluu toimivalta nimetä ja erottaa hallituksen jäsenet.

57 Tällaisen toiminnan ei voida katsoa jäävän kilpailusääntöjen ulkopuolelle. Kyseinen toiminta on olennainen osa julkista pankkijärjestelmää, ja yhteisön oikeuden periaatteiden mukaan se on aina taloudellisen toiminnan harjoittamista. Tämä toiminta muodostaa kiistatta tekijän, joka voi häiritä markkinoita ja yhteisön sisäistä kauppaa, varsinkin koska pankkisäätiöt voivat hankkia

omistuksia myös muista yrityksistä, mukaan luettuna pankkiyrityksistä.

58 Pankkisäätiöt toimivat näin julkisen pankkijärjestelmän kanssa oikeudellisessa ja taloudellisessa yhteiselossa siten, etteivät ne ole mainitun järjestelmän tai kyseessä olevien markkinoiden ulkopuolella.

59 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien pohtii lisäksi, loukataanko pääasian oikeudenkäynnissä esillä olevalla verojärjestelmällä EY 12 artiklassa määrättyä syrjintäkiellon periaatetta ja samalla EY 43 artiklassa määrättyä sijoittautumisvapauden periaatetta ja EY 56 artiklassa määrättyä periaatetta pääomien vapaasta liikkuvuudesta.

60 Tässä tilanteessa Corte suprema di cassazione päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko tiettyyn oikeussubjektien joukkoon (eli niin sanottuihin 'pankkisäätiöihin'), jotka on perustettu lain [nro 218/90] ja asetuksen [nro 356/90] perusteella, sellaisena kuin ne ovat muutettuina, jotta ne omistaisivat määräysvaltaan oikeuttavia osakkuuksia pankkitoimintaa harjoittavista yhtiöistä ja hallinnoisivat näitä osakkuuksia, joiden osuus markkinoilla toimivista toimijoista on varsin merkittävä ja joiden perusteella kyseiset oikeussubjektit saavat määräysvallassa olevista yrityksistä peräisin olevat tulot, sovellettava yhteisön kilpailusääntöjä myös silloin, kun niiden tehtävät ovat yhteiskunnan kannalta hyödyllisiä? Mitä tulee [asetuksella nro 153/99] käyttöön otettuihin säännöksiin, merkitseekö näille toimijoille annettu mahdollisuus käyttää mainittujen osakkuuksien luovuttamisesta saatu tuotto huomattavien osakkuuksien hankkimiseen ja hallintointiin muista yrityksistä, myös pankkiyrityksistä, mukaan luettuna määräysvaltaan oikeuttavien osakkuuksien hankinta muista kuin pankkiyrityksistä, erilaisia tarkoituksia, muun muassa järjestelmän taloudellista kehittämistä varten, sitä, että ne harjoittavat yhteisön kilpailusäännöissä tarkoitettua yritystoimintaa?

2) Sovelletaanko näin ollen kyseisenlaisiin toimijoihin, sellaisena kuin niitä säännellään [lain nro 218/90] ja [asetuksen nro 356/90] säännöksillä, sellaisena kuin ne ovat muutettuina, sekä [lailla nro 461/98] ja [asetuksella nro 153/99] tehdyn uudistuksen mukaisilla säännöksillä, yhteisön valtioneuvoston määräyksiä (EY 87 ja EY 88 artikla) siltä osin kuin kyse on niihin sovellettavasta veroetusjärjestelmästä?

3) Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko nyt esillä olevassa asiassa tarkoitettu osinkotuloihin sovellettava välittömiin veroihin kohdistuva helpotusjärjestelmä EY 87 artiklassa tarkoitettua valtiontukea?

4) Jos [2 kohdan] kysymykseen vastataan myöntävästi, onko – – [päättö 2003/146], jossa katsotaan, että valtioneuvoston määräyksiä ei voida soveltaa pankeista alkunsa saaneisiin säätiöihin, pätevä, kun otetaan huomioon päätöksen laillisuuteen ja perustelujen puuttumiseen ja/tai riittämättömyyteen liittyvät seikat?

5) Merkitseekö valtioneuvoston määräyksen sovellettavuudesta riippumatta se, että säätiöiden määräysvallassa olevien yksinomaan kotimaisten pankkiyritysten mainituille säätiöille jakamaan voittoon tai niiden yritysten voitonjakoon, joiden osakkuudet on hankittu sillä tuotolla, joka on saatu pankkiyritysten osakkuuksien luovuttamisesta, sovelletaan edullisempaa verojärjestelmää, kyseisillä markkinoilla toimivien muiden yritysten vahingoksi ja niiden yritysten eduksi, joista edellä mainittuja osakkuuksia omistetaan, tapahtuvaa EY 12 artiklassa tarkoitettua syrjintää ja samalla, EY 43 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa sekä EY 56 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa määrättyjen sijoittautumisvapauden ja pääomien vapaan liikkuvuuden periaatteiden loukkaamista?”

III Ennakkoratkaisukysymykset

A Kysymysten tutkittavaksi ottaminen

1. Ensimmäisen, toisen ja kolmannen kysymyksen tutkittavaksi ottaminen

a) Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

61 Pääasian vastaajat katsovat, että kolme ensimmäistä kysymystä on jätettävä tutkimatta, koska

- vastoin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kantaa, lain nro 1745/62 10 bis §:ssä säädettyssä vapautuksessa on kyse ainoastaan veron ennakkomaksun eikä lopullisen veron perimisestä tulon lähteellä
- esillä olevilla kysymyksillä on puhtaasti kansallista merkitystä, koska ratkaistavana on ainoastaan kysymys siitä, onko – kun otetaan huomioon lain nro 1745/62 10 bis §:ssä esitetyt yleiset säännöt – pankkisäätiöllä oikeus siihen, että niiden eduksi sovelletaan mainitussa säännöksessä säädettyä vapautusta.

62 Italian hallitus ja komissio eivät riitauta kolmen ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen tutkittavaksi ottamista.

b) Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

63 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuimella ei ole EY 234 artiklan nojalla toimivaltaa antaa ennakkoratkaisua kansallisten oikeussääntöjen tulkinnasta (asia 75/63, Unger, tuomio 19.3.1964, Kok. 1964, s. 347 ja 365 ja asia C-341/94, Allain, tuomio 26.9.1996, Kok. 1996, s. I-4631, 11 kohta). Yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta rajoittuu ainoastaan yhteisön oikeuden säännösten ja määräysten tutkimiseen (asia C-307/95, Max Mara, määräys 21.12.1995, Kok. 1995, s. I-5083, 5 kohta). Kansallisen tuomioistuimen asiana on arvioida kansallisten säännösten ulottuvuutta ja tapaa, jolla niitä on sovellettava (asia C-45/94, Cámara de Comercio, Industria y Navegación de Ceuta, tuomio 7.12.1995, Kok. 1995, s. I-4385, 26 kohta).

64 Pääasiassa kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on siten ratkaista, onko lain nro 1745/62 10 bis §:ssä säädettyssä vapautuksessa kyse veron ennakkomaksun vai lopullisen veron perimisestä.

65 Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on niin ikään ratkaista, onko vastaajana olevalla pankkisäätiöllä oikeus tällaiseen vapautukseen kyseessä olevana verovuonna, kun sovelletaan yhdessä mainitun lain nro 1745/92 10 bis §:ää ja asetuksen nro 601/73 6 §:ää sekä mahdollisesti taannehtivasti asetuksen nro 153/99 12 §:n 2 momenttia.

66 Mikäli tähän vastataan myöntävästi, kansallisen tuomioistuimen on ratkaistava kysymys siitä, muodostaako tätä vastaava veroetu EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun valtiontuen. Mikäli näin on, kyseistä veroetua ei EY 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti voida toteuttaa ilmoittamatta siitä komissiolle.

67 Kysymys, joka kansallisen tuomioistuimen on mahdollisesti ratkaistava, kuuluu yhteisön oikeuden alaan.

68 Tässä tilanteessa kolme ensimmäistä ennakkoratkaisukysymystä on otettava tutkittavaksi sikäli kuin ne sisältävät tällaisen kysymyksen.

2. Neljännen kysymyksen tutkittavaksi ottaminen

a) Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

69 Pääasian vastaajat väittävät, että päätöksen 2003/146 pätevyyttä koskeva neljäs ennakkoratkaisukysymys on jätettävä tutkimatta, koska kyseinen päätös on tullut lopulliseksi Italian tasavallan osalta, sillä se ei ole nostanut EY 230 artiklan mukaista kumoamiskannetta, vaikka sillä olisi ollut siihen mahdollisuus (asia C-188/92, TWD Textilwerke Deggendorf, tuomio 9.3.1994, Kok. 1994, Kok. Ep. XV, s. I-67, s. I-833).

70 Italian tasavalta katsoo, ettei neljäs kysymys ole merkityksellinen, koska päätös 2003/146 on tehty niin, että huomioon on otettu pankkisäätiöitä koskeva järjestelmä, sellaisena kuin se oli muutettuna asetuksella nro 153/99.

71 Komissio katsoo niin ikään, että mainittu kysymys on jätettävä tutkimatta, koska pääasian oikeudenkäynnissä on kyse vuonna 1998 vallinneesta tilanteesta, kun taas päätöksessä 2003/146 tutkittiin verohelpotukset, joita pankkisäätiöille myönnettiin asetuksen nro 153/99 nojalla ja jotka tämän lisäksi vastaavat muita veroetuksia kuin lain nro 1745/62 10 bis §:ssä säädettyä vapautusta.

b) Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

72 Ennakkoratkaisukysymystä, jolla pyritään selvittämään päätöksen 2003/146 pätevyys, ei ole esitetty sellaisen oikeussubjektin pyynnöstä, jolla olisi ollut mahdollisuus nostaa kumoamiskanne mainitusta päätöksestä mutta joka ei ole käyttänyt tätä mahdollisuutta EY 230 artiklassa määrätystä ajassa.

73 Kysymyksen on esittänyt omasta aloitteestaan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin.

74 Tämän johdosta kysymystä ei voida jättää tutkimatta edellä mainittuun asiaan TWD Textilwerke Deggendorf perustuvan oikeuskäytännön perusteella.

75 On kuitenkin muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi jättää tutkimatta ennakkoratkaisukysymyksen, jossa on kyse yhteisön säädöksen, päätöksen tai muun toimen pätevyydestä, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä pätevyuden tutkimisella ei ole mitään yhteyttä pääasian oikeudenkäynnin tosiseikkoihin tai kohteeseen (asia C-451/99, Cura Anlagen, tuomio 21.3.2002, Kok. 2002, s. I-3193, 16 kohta).

76 Päätöksessä 2003/146 arvioidaan EY 87 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen suhteen erityisesti asetuksen nro 153/99 12 §:n 2 momenttia, jossa on kyse asetuksen nro 601/73 6 §:ssä säädetyn sellaisen veronalennuksen myöntämisestä, jonka määrä on puolet oikeushenkilöiltä kannettavasta tuloverosta.

77 Tämä veronalennus on lain 1745/62 10 bis §:ssä myönnetystä pidätyksestä vapauttamisesta erillinen veroetus.

78 Komissio toteaa päätöksen 2003/146 61 kohdassa ja 1 artiklassa, että toimenpide, joka on toteutettu asetuksen nro 153/99 12 §:n 2 momentin nojalla ja joka on kohdistettu pankkisäätiöille,

jotka eivät välittömästi harjoita toimintaa sanotun asetuksen, sellaisena kuin se on muutettuna lailla nro 448/01, 1 §:ssä luetelluilla aloilla, ei ole valtiontukea (ks. tämän tuomion 22 kohta).

79 Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on päättää, onko asetuksen nro 153/99 12 §:n 2 momentilla kansallisen oikeuden mukaan merkitystä lain nro 1745/62 10 bis §:n soveltamiseen pääasian oikeudenkäynnissä (ks. tämän tuomion 65 kohta), jossa on kyse verovuodesta 1998.

80 Mikäli tähän vastataan myöntävästi, mainitun tuomioistuimen on arvioitava, muodostaako riidanalainen veroetu EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen.

81 Mikäli vastaus sitä vastoin on kielteinen, kyseisen tuomioistuimen on suoritettava sama arviointi, mikäli se katsoo, että lain nro 1745/62 10 bis §:llä hyödytetään pääasian vastaajia sovellettaessa mainittua lainkohtaa yhdessä pelkästään asetuksen nro 601/73 6 §:n kanssa.

82 Missään tilanteessa päätöksellä 2003/146 ei kuitenkaan voi olla vaikutusta kansallisen tuomioistuimen arviointiin.

83 Komission ratkaisu, jonka mukaan asetuksen nro 153/99 12 §:n 2 momentissa säädetty toimenpide ei muodosta valtiontukea, perustuu siihen johtopäätökseen, että pankkisäätiöt eivät ole EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja yrityksiä.

84 Kyseinen johtopäätös on seurausta arvioinnista, jonka komissio suoritti laista nro 461/98, asetuksesta nro 153/99 ja laista nro 448/01 seuranneen pankkisäätiöitä koskeneen uuden järjestelmän osalta, ja tätä järjestelmää on ryhdytty soveltamaan vasta pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan verovuoden 1998 jälkeen.

85 Kyseinen uusi järjestelmä eroaa – kuten tämän tuomion 7–32 kohdassa esitetystä asiaan sovellettavasta kansallisesta lainsäädännöstä ilmenee – merkittävästi aiemmasta järjestelmästä ja, lukuun ottamatta asetuksen nro 153/99 12 §:n 2 momenttia, asiassa ei ole väitetty, että sitä sovellettaisiin taannehtivasti.

86 Komission ratkaistessa pankkisäätiöiden mahdollista määrittelyä yrityksiksi sen arvioinnin kohteena on siis oikeudellisesti ollut eri järjestelmä kuin pääasiassa kyseessä olevan verovuoden aikana sovellettu järjestelmä.

87 Tältä osin komissio tuo merkittävänä seikkoina esiin päätöksen 2003/146 43 kohdassa seuraavat tekijät:

– asetuksessa nro 153/99 säädetään pankkisäätiöillä kaupallisissa yrityksissä olevan määräysvallan osalta ”erityisistä turvaavista säännöksistä”, joita on selvitetty päätöksen 36–39 kohdassa

– lailla nro 448/01 on erotettu pankkisäätiöt ja rahoituslaitokset selvemmin toisistaan ja näin sillä on osaltaan hälvennetty menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitettyjä asioita koskevia epäilyjä.

88 Lisäksi tosiseikkojen osalta, sikäli kuin kyse on pankkisäätiöiden mahdollisesta välittömästä toiminnasta sovellettavissa säännöksissä säädetyillä toimialoilla, komissio on ottanut huomioon Italian viranomaisten 16.1.2001 päivätyssä kirjeessä esittämän, verovuoden 1998 jälkeisten tosiseikkojen kuvauksen.

89 Komissio huomauttaa päätöksen 51 kohdassa, että Italian viranomaiset ovat ilmoittaneet edellä mainitussa kirjeessä, että ”tällä hetkellä” yksikään pankkisäätiö ei ole käyttänyt hyväkseen lain sallimaa mahdollisuutta harjoittaa välittömästi toimintaa näillä aloilla, ja korostaa saman

päätöksen 54 kohdassa, että nämä tiedot ovat ”johtaneet komission tarkistamaan alkuperäistä, menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä ilmoitettua kantaansa säätiöiden luokittelemisesta yrityksiksi”.

90 Tältä osin komission arviointi pankkisäätiöiden luokittelemisesta uuden järjestelmän puitteissa ei ole sen luonteinen seikka, että sillä ratkaistaan niiden luokittelu aikaisemman järjestelmän puitteissa, mahdollisesti tosiasioiden osalta erilaisessa tilanteessa.

91 Täten on ilmeisen selvää, että kansallisen tuomioistuimen esittämällä ennakkoratkaisukysymyksellä, jossa on kyse päätöksen 2003/146 pätevydestä, ei ole mitään yhteyttä pääasian oikeudenkäynnin kohteeseen ja näin tuolla kysymyksellä ei ole merkitystä mainitun oikeudenkäynnin ratkaisuun.

92 Tämä kysymys on näin ollen jätettävä tutkimatta.

3. Viidennen ennakkoratkaisukysymyksen tutkittavaksi ottaminen

a) Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

93 Pääasian vastaajat väittävät, että viides ennakkoratkaisukysymys, jossa on kyse syrjinnän tai sijoittautumisvapauden ja pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitusten olemassaolosta, on jätettävä tutkimatta sen epätäsmällisyyden vuoksi. Kansallinen tuomioistuin ei mainittujen vastaajien mukaan täsmennä niitä kyseessä olevan lainsäädännön osatekijöitä, joista aiheutuu este EY:n perustamissopimuksessa taattujen vapauksien käytölle. Kyseinen tuomioistuin ei myöskään esitä selvällä tavalla sitä, ketkä – pankkisäätiöt vai pankkiyhtiöt – hyötyvät syrjinnästä.

94 Italian hallitus ja komissio eivät riitautu viidennen ennakkoratkaisukysymyksen tutkittavaksi ottamista

b) Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

95 Toisin kuin pääasian vastaajat ovat väittäneet, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää viidennessä kysymyksessään nimenomaisesti, että

- pääasiassa kyseessä oleva veroetus voi johtaa syrjintään ja sijoittautumisvapauden tai pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitukseen
- syrjintä ja rajoitukset koituvat niiden yritysten eduksi, joista pankkisäätiöt omistavat osuuksia, olivatpa nämä pankkiyrityksiä tai muita yrityksiä.

96 Viides ennakkoratkaisukysymys on täten otettava tutkittavaksi.

B Yhteisön lainsäädännön merkityksellisten määräysten tulkinta

97 Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, joita on syytä tarkastella yhdessä ja lukea tämän tuomion 84–90 kohdassa esitettyjen arviointien valossa sikäli kuin on kyse laista nro 461/98, asetuksesta 153/99 ja laista nro 448/01 seuranneen pankkisäätiöitä koskeneen uuden järjestelmän merkityksettömyydestä tämän asian kannalta, ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee pääpiirteissään sitä, voidaanko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen oikeushenkilö luokitella EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi yritykseksi, kun asiaa tarkastellaan merkityksellisenä ajanjaksona sovelletun järjestelmän valossa, ja sovellettaanko siihen tässä ominaisuudessa yhteisön valtioneuvoston sääntelyä.

98 Määrittääkseen sen, oliko ilman EY 88 artiklan 3 kohdassa määrättyä alustavaa tutkintamenettelyä toteutettuun valtion toimenpiteeseen sovellettava mainittua valtioneuvoston sääntelyä, kansallinen tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään, voidaanko pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltainen vapautus osingoista suoritettavasta pidätyksestä luokitella EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtioneuvostoksi.

99 Viidennen ennakkoratkaisukysymyksen osalta on muistutettava, että EY 12 artiklaa, jossa kielletään kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä, voidaan soveltaa itsenäisesti ainoastaan sellaisiin yhteisön oikeuden sääntelyihin tilanteisiin, joita varten perustamissopimuksessa ei ole erityisiä syrjinnän kieltäviä sääntöjä (ks. mm. yhdistetyt asiat C-397/98 ja C-410/98, Metallgesellschaft ym., tuomio 8.3.2001, Kok. 2001, s. I-1727, 38 kohta). Syrjintäkiellon periaate on kuitenkin toteutettu sijoittautumisvapauden ja pääomien vapaan liikkuvuuden alalla EY 43 ja EY 56 artiklalla. Viidettä kysymystä on täten tulkittava siten, että siinä viitataan ainoastaan viimeksi mainittuihin määräyksiin.

100 Tällä kysymyksellä kansallinen tuomioistuin tiedustelee pääpiirteissään sitä, muodostaako pääasiassa kyseessä olevan kaltainen veroetus EY 43 ja EY 56 artiklassa määrättyjen sijoittautumisvapauden tai pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksen sellaisten yritysten eduksi, joista pankkisäätiöt omistavat osuuksia, olivatpa nämä pankkiyrityksiä tai muita yrityksiä, verrattuna muihin kyseisillä markkinoilla toimiviin yrityksiin, joista kyseisenlaiset säätiöt eivät omista osuuksia.

1. Ensimmäinen ja toinen ennakkoratkaisukysymys, jotka koskevat EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yrityksen käsitettä

a) Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

101 Pääasian vastaajat väittävät, että pankkisäätiöt eivät ole yhteisön kilpailulainsäädännössä tarkoitettuja yrityksiä. Näin ollen niihin ei sovelleta valtioneuvoston sääntelyä koskevaa järjestelmää. Pankkisäätiöt saavat ainoastaan osinkoja omistustensa perusteella samoin kuin kuka tahansa kiinteistön omistaja saa vuokratuloja vuokrasopimuksen perusteella.

102 Italian hallitus katsoo, että pääasiassa merkityksellisen ajanjakson osalta pankkisäätiöitä on pidettävä kilpailulainsäädännössä tarkoitettuina yrityksinä. Määräysvaltaan oikeuttavat omistukset pankkiyhtiöissä muodostavat tältä osin riittävän osoituksen pankkisäätiöiden kaupallisesta luonteesta, ja tuon ajanjakson osalta säätiöihin sovellettavasta järjestelmästä ilmenee, että niiden ja Italian pankkijärjestelmän välillä on olemassa organisatorinen ja toiminnallinen yhteys. Pankkisäätiöihin on täten sovellettava perustamissopimuksessa olevia valtioneuvoston sääntelyä koskevia sääntöjä.

103 Komissio väittää, että pankkisäätiöiden harjoittama omaisuuden omistus- ja

hallinnointitoiminta ei sisältänyt palvelujen tarjoamista markkinoilla. Oikeuskäytännössä on katsottu, että tavallinen sijoittaja, joka saa osinkoja tai korkotuloja pääomastaan, ei tarjoa markkinoilla tavaroita eikä palveluja. Näin ollen pankkisäätiöt eivät ole harjoittaneet taloudellista toimintaa. Niitä ei siten voitu pitää yrityksinä, koska ne eivät osallistuneet määräysvallassaan olevien pankkiyhtiöiden toimintaan.

104 Se toiminta, joka koostuu avustusten maksamisesta yhteiskunnallisesti hyödyllisillä aloilla toimiville voittoa tavoittelemattomille yhtymille ja jota pankkisäätiöt ovat harjoittaneet, ei komission mukaan ole yrityksen harjoittamaa toimintaa.

105 Pankkisäätiöiden yleistä etua edistävien tai yhteiskunnallisesti hyödyllisten päämäärien saavuttamisessa välttämättömät tai hyödylliset rahoitus-, liike-, kiinteistö- ja varallisuustoimet, joita niillä oli oikeus toteuttaa asetuksen nro 356/90 12 §:n nojalla, saattoivat kuitenkin komission mukaan sisältää yritystoimintaan kuuluvia tekijöitä sikäli kuin mainittuihin toimintoihin sisältyi tavaroiden tai palvelujen välitöntä tarjoamista markkinoilla.

106 Komissio toteaa lopuksi, että pankkisäätiöiden tapaiset yhtymät eivät ole EY 87 artiklassa tarkoitettuja yrityksiä, mikäli ne eivät tarjoa markkinoilla välittömästi tavaroita tai palveluja niiden toimintojen yhteydessä, jotka ovat välttämättömiä tai hyödyllisiä niiden yleistä etua edistävien tai yhteiskunnallisesti hyödyllisten päämäärien saavuttamisessa.

b) Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

107 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kilpailuoikeudelliseen yrityksen käsitteeseen kuuluvat kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt riippumatta niiden oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta (ks. mm. asia C-41/90, Höfner ja Elser, tuomio 23.4.1991, Kok. 1991, s. I-1979, Kok. Ep. XI, s. I-147, 21 kohta ja yhdistetyt asiat C-264/01, C-306/01, C-354/01 ja C-355/01, AOK Bundesverband ym., tuomio 16.3.2004, Kok. 2004, s. I-2493, 46 kohta).

108 Taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla (ks. mm. asia C-35/96, komissio v. Italia, tuomio 18.6.1998, Kok. 1998, s. I-3851, 36 kohta ja yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, Pavlov ym., tuomio 12.9.2000, Kok. 2000, s. I-6451, 75 kohta).

109 Yleisimmin taloudellista toimintaa harjoitetaan välittömästi markkinoilla.

110 Ei ole kuitenkaan mahdotonta, että taloudellinen toiminta muodostuu siitä, että yksi toimija yhtäältä on välittömässä yhteydessä markkinoihin, ja toisaalta välillisesti siitä, että toinen toimija käyttää määräysvaltaa ensin mainitussa toimijassa molempien yhdessä muodostaman taloudellisen kokonaisuuden puitteissa.

111 Tältä osin on korostettava, ettei pelkkä osuuksien omistaminen, vaikka ne oikeuttaisivat määräysvaltaankin, riitä tekemään kyseisten osuuksien omistavan yksikön toiminnasta taloudellista toimintaa, mikäli omistaminen johtaa ainoastaan osakkeen- tai osuudenomistajan ominaisuuteen liittyvien oikeuksien käyttämiseen ja mahdollisesti osinkojen saamiseen, jossa on kyse vain omaisuuden omistajan saamasta tuotosta.

112 Sitä vastoin yksikön, joka omistaa määräysvaltaan oikeuttavia osuuksia yhtiöstä ja joka käyttää tosiasiallisesti tätä määräysvaltaa osallistumalla välittömästi tai välillisesti yhtiön hallinnointiin, on katsottava osallistuvan määräysvallassaan olevan yrityksen taloudellisen toiminnan harjoittamiseen.

113 Mainitunlainen yksikkö on täten myös itse luokiteltava EY 87 artiklan 1 kohdassa

tarkoitetuksi yritykseksi.

114 Muussa tapauksessa yhteisön valtiontukia koskevien sääntöjen tehokas vaikutus voitaisiin estää yksinkertaisesti pilkkomalla yritys kahteen erilliseen yksikköön, joista ensimmäinen jatkaa välittömästi aiemman taloudellisen toiminnan harjoittamista ja toinen käyttää määräysvaltaa ensimmäisessä osallistumalla sen hallinnointiin. Tällä mahdollistettaisiin se, että jälkimmäinen yksikkö voi saada rahallisia avustuksia tai muita etuuksia, joita valtio myöntää tai jotka myönnetään valtion varoista, ja käyttää ne sitten kokonaisuudessaan tai osittain ensin mainitun yksikön hyväksi ja samalla molempien yksiköiden muodostaman taloudellisen kokonaisuuden eduksi.

115 On todettava, että pääasian oikeudenkäynnin asianosaisena olevan pankkisäätiön kaltaisen yksikön aktiivinen osallistuminen pankkiyhtiön hallintoon saattaa toteutua senkaltaisen järjestelmän puitteissa, jollainen perustuu asiassa kyseessä olevan ajanjakson osalta lakiin nro 218/90 ja asetukseen 356/90.

116 Kyseisen järjestelmän puitteissa on nimittäin huomattava seuraavaa:

- vaikka pankkisäätiö, jonka määräysvallassa pankkiyrityksen pääoma on, ei voi välittömästi harjoittaa pankkitoimintaa, sen on varmistettava ”toiminnan jatkuvuus” itsensä ja määräysvallassaan olevan pankin välillä
- tätä tarkoitusta varten säännöissä on määrättävä, että pankkisäätiön hallituksen tai muun vastaavan elimen jäsenet nimetään pankkiyhtiön hallitukseen ja valvontaelimen jäsenet pankkiyhtiön hallintoneuvostoon
- pankkisäätiöiden on osoitettava määrätty osa pankkiyhtiöiden omistuksista saamistaan tuloista rahastoon, jossa olevat varat on tarkoitettu käytettäväksi kyseisten yhtiöiden pääoman korottamiseen
- pankkisäätiö voi sijoittaa rahastossa olevan varat muun muassa määräysvallassaan olevan pankkiyhtiön osuuksiin.

117 Tällaisista säännöistä käy ilmi, että pankkisäätiöiden tehtävä ulottuu pelkkää sijoittajan tekemää pääomasijoitusta laajemmalle. Mainituilla säännöillä mahdollistetaan määräysvallan käytön lisäksi myös aloitteiden tekeminen ja taloudellisen tuen myöntäminen. Ne osoittavat organisatoristen ja toiminnallisten yhteyksien olemassaolon pankkisäätiöiden ja pankkiyhtiöiden välillä, mitä vahvistaa se seikka, että valtiovarainministerillä on säilytetty – muun muassa asetuksen nro 356/90 14 §:n kaltaisen säännöksen perusteella – valvontavalta.

118 Pääasian vastaajana olevan pankkisäätiön mahdollisessa määrittelemisessä yritykseksi, kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida, käyttikö kyseinen säätiö – sen lisäksi, että se omisti määräysvaltaan oikeuttavan osuuden pankkiyhtiöstä – myös tosiasiallisesti sillä ollutta määräysvaltaa osallistumalla välittömästi tai välillisesti pankkiyhtiön hallinnointiin.

119 Kansallisen lainsäätäjän pankkisäätiöille yleistä etua edistävillä ja yhteiskunnallisesti hyödyllisillä aloilla uskoman tehtävän osalta on erotettava pelkät voittoa tavoittelemattomille yhtymille suoritettavat avustukset ja kyseisillä aloilla välittömästi harjoitettu toiminta.

120 Pankkisäätiön määrittelemisen yritykseksi ei ole mahdollista sellaisen toiminnan johdosta, jossa ainoastaan suoritetaan avustuksia voittoa tavoittelemattomille yhtymille.

121 Kuten komissio toteaa, tällainen toiminta on luonteeltaan yksinomaan yhteiskunnallista eikä sitä harjoitettaessa kilpailla markkinoilla muiden toimijoiden kanssa. Mainitun toiminnan puitteissa

pankkisäätiö toimii hyväntekeväisyyttä harjoittavana yhtymänä eikä yrityksenä.

122 Sitä vastoin, kun pankkisäätiö toimiessaan itse yleistä etua edistävillä ja yhteiskunnallisesti hyödyllisillä aloilla käyttää kansallisen lainsäätäjän sille myöntämää valtuutusta toteuttaa päämääriensä saavuttamisen kannalta tarpeelliset tai hyödylliset rahoitus-, liike-, kiinteistö- ja varallisuustoimet, se saattaa tarjota tavaroita tai palveluja markkinoilla kilpaillen muiden toimijoiden kanssa, esimerkiksi sellaisilla aloilla kuin tieteellinen tutkimus, koulutus, taide tai terveydenhoito.

123 Tässä tilanteessa pankkisäätiötä on pidettävä yrityksenä, koska se harjoittaa taloudellista toimintaa, riippumatta siitä seikasta, että tavaroiden ja palvelujen tarjonta on tehty voittoa tavoittelematta, mikäli mainittu tarjonta kilpailee sellaisten toimijoiden tarjonnan kanssa, jotka tavoittelevat voittoa, minkä arvioiminen kuuluu kansalliselle tuomioistuimelle.

124 Mikäli yritykseksi määrittelemiseen on päädytty pankkiyhtiössä olevan määräysvallan ja sen hallinnointiin osallistumisen tai muun muassa sosiaalisella, tieteellisellä tai kulttuurillisella alalla harjoitettavan toiminnan johdosta, pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen pankkisäätiöön on tämän seurauksena sovellettava yhteisön valtioneukia koskevia sääntöjä.

125 Ensimmäiseen ja toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen vastattava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen pankkisäätiö voidaan – sellaisen harkinnan perusteella, joka kansallisen tuomioistuimen on suoritettava kyseessä olevana ajanjaksona sovelletun järjestelmän perusteella – määritellä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi yritykseksi ja tässä ominaisuudessa siihen sovelletaan mainitun ajanjakson osalta yhteisön valtioneukia koskevia sääntöjä.

2. Kolmas ennakkoratkaisukysymys, joka koskee EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtioneukien käsitettä

a) Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

126 Pääasian vastaajat katsovat, että lain nro 1745/62 10 bis §:ssä säädetyn kaltainen toimenpide ei muodosta EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtioneukia. Mainittu toimenpide ei ole luonteeltaan valikoiva. Siitä voivat nimittäin hyötyä erotuksesta kaikki ei-kaupalliset yksiköt, joilla on lain nro 1745/62 10 bis §:ssä säädetty ominaispiirteet. Kyseessä on yleinen toimenpide. Sillä ei poiketa yleisestä verojärjestelmästä. Ei-kaupallisten yksiköiden erityispiirteet oikeuttavat eri järjestelmien sisäiseen johdonmukaisuuteen liittyvien syiden perusteella sellaiset alakohtaiset säännökset, joita sovelletaan ainoastaan kyseisenlaisiin yksiköihin.

127 Italian hallitus toteaa, että mikäli ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että pääasiassa vastaajana olevan pankkisäätiön eduksi on sovellettava lain nro 1745/62 10 bis §:ssä säädettyä vapautusta pidätyksestä yhdessä asetuksen nro 601/73 6 §:ssä säädetyn veronalennuksen kanssa, jonka määrä on puolet oikeushenkilöiltä kannettavasta tuloverosta, kyseessä oleva verosäännös on luokiteltava valtioneukiksi. Yritys asetettaisiin etuoikeutettuun kilpailutilanteeseen verrattuna muihin viitemarkkinoilla toimiviin yrityksiin. Veronalennuksen, jonka määrä on puolet yleensä maksettavaksi tulevasta verosta, ansiosta pankkisäätiöille syntyisi oikeus valtiolta saatavaan verohyvitykseen, sikäli kuin yhtiön osakkaalla on oikeus vähentää sen yhtiön jo maksama vero, jonka osakkeenomistaja se on, ja kyseinen vero on suurempi kuin vero, joka pankkisäätiön on veronalennuksen jälkeen suoritettava.

128 Komissio katsoo, että lain nro 1745/62 10 bis §:ssä säädetyn kaltainen vapautus voidaan luokitella valtioneukiksi. Edun rahoittaa valtio. Toimenpide on valikoiva, sillä se on myönnetty

yrittäjien oikeudellisen muodon ja määrättyillä aloilla toimimisen perusteella, ja koska sen tarkoituksena on suosia yhteiskunnallisesti hyödyllisinä pidettyjä toimijoita, se ei ole oikeutettu sen järjestelmän luonteen tai yleisen systematiikan perusteella, johon se kuuluu. Kansallisen tuomioistuimen on arvioitava tapauskohtaisesti kaupalle aiheutuvien vaikutusten tai kilpailunvääristymien olemassaolo.

b) Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus asiaan

129 Kolmanteen kysymykseen vastaamiseksi kansalliselle tuomioistuimelle on esitettävä, kuinka on tulkittava niitä edellytyksiä, joiden täyttymistä EY 87 artiklan 1 kohdassa edellytetään, jotta kansallinen toimenpide luokiteltaisiin valtiontueksi, eli 1) että valtio rahoittaa toimenpiteen tai että se on myönnetty valtion varoista, 2) että toimenpide on valikoiva ja 3) että toimenpide vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristää kilpailua.

i) Edellytys, joka koskee sitä, että valtio rahoittaa toimenpiteen tai että se on myönnetty valtion varoista

130 EY 87 artiklan 1 kohtaa sovelletaan ”jäsenvaltion myöntämään taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnettyyn tukeen”.

131 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuen käsite on yleisluonteisempi kuin avustuksen käsite sen vuoksi, että tuella ei tarkoiteta ainoastaan positiivisia suorituksia, kuten avustuksia, vaan myös toimenpiteitä, jotka eivät ole avustuksia sanan suppeassa merkityksessä mutta jotka eri tavoin alentavat yritysten vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia ja ovat siten sekä luonteeltaan että vaikutuksiltaan avustusten kaltaisia (ks. mm. asia C-143/99, *Adria-Wien Pipeline* ja *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke*, tuomio 8.11.2001, Kok. 2001, s. I-8365, 38 kohta; asia C-501/00, *Espanja v. komissio*, tuomio 15.7.2004, Kok. 2004, s. I-6717, 90 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia C-66/02, *Italia v. komissio*, tuomio 15.12.2005, 77 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

132 Tästä seuraa, että toimenpidettä, jolla viranomaiset myöntävät tietyille yrityksille verovapautuksen ja jolla ei tosin siirretä valtion varoja mutta asetetaan edunsaaja taloudellisesti edullisempaan asemaan kuin muut verovelvolliset, on pidettävä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukea. Samoin valtiontukea voi olla toimenpide, jolla tietyille yrityksille annetaan veronalennus tai jolla normaalisti erääntyvän veron maksamista lykätään (em. asia *Italia v. komissio*, tuomion 78 kohta).

133 Näin ollen on todettava, että riippumatta siitä, miten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ratkaisee riidanalaisena olevan kysymyksen siitä, onko lain nro 1745/62 10 a §:ssä säädetyssä vapautuksessa kyse veron ennakkomaksun vai lopullisen veron perimiseksi, edellä mainitun sovellettavaksi valitun toimenpiteen kaltaista kansallista toimenpidettä on pidettävä valtion rahoituksen piiriin kuuluvana.

ii) Toimenpiteen valikoivuutta koskeva edellytys

134 EY 87 artiklassa kielletään tuet, jotka ”[suosivat] jotakin yritystä tai tuotannonalaa”, eli valikoivat tuet.

135 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaista toimenpidettä ei sovelleta kaikkiin taloudellisiin toimijoihin. Sitä ei näin ollen voida pitää yleisenä vero- tai talouspoliittisena toimenpiteenä (em. asia *Italia v. komissio*, tuomion 99 kohta ja asia C-148/04, *Unicredito Italiano*, tuomio 15.12.2005, 49 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

136 Kuten komissio paikkansa pitävästi esittää, kyseessä oleva veroetus on myönnetty käyttäen arviointiperusteena yrityksen oikeudellista muotoa – julkisoikeudellinen oikeushenkilö tai säätiö – ja toimialoja, joilla kyseinen yritys harjoittaa toimintaansa.

137 Mainitulla veroetuudella poiketaan yleisesti sovellettavasta verojärjestelmästä ilman, että tätä voidaan perustella sen verojärjestelmän luonteella tai yleisellä systematiikalla, johon se kuuluu. Poikkeus ei perustu toimenpiteen logiikkaan tai verotekniseen seikkaan vaan on seurausta kansallisen lainsäätäjän pyrkimyksestä suosia taloudellisesti yhtymiä, joita pidetään yhteiskunnallisesti hyödyllisinä.

138 Tällainen etuus on näin ollen valikoiva.

iii) Edellytykset, jotka koskevat jäsenvaltioiden väliselle kaupalle aiheutuvia vaikutuksia ja kilpailun vääristymistä

139 EY 87 artiklan 1 kohdassa kielletään tuet, jotka vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua.

140 Määriteltäessä kansallista toimenpidettä valtiontueksi ei ole tarpeen osoittaa, että tuki todellisuudessa vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja että se tosiasiallisesti vääristää kilpailua, vaan on ainoastaan tutkittava, saattaako tämä tuki vaikuttaa tuohon kauppaan ja vääristää kilpailua (asia C-372/97, Italia v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-3679, 44 kohta; em. asia Italia v. komissio, tuomio 15.12.2005, 111 kohta ja em. asia Unicredito Italiano, tuomion 54 kohta).

141 Erityisesti kun valtion myöntämä tai sen varoista myönnetty tuki vahvistaa yrityksen asemaa jäsenvaltioiden välisessä kaupassa muihin, kilpaileviin yrityksiin verrattuna, tuen on katsottava vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (ks. mm. em. asia Italia v. komissio, tuomio 15.12.2005, 115 kohta ja em. asia Unicredito Italiano, tuomion 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

142 Tässä suhteessa se seikka, että jokin talouden ala on ollut yhteisön vapauttamistoimien kohteena, voi riittää sen toteamiseen, että tuet vaikuttavat tosiasiallisesti tai potentiaalisesti kilpailuun ja että niillä on vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (ks. asia C-409/00, Espanja v. komissio, tuomio 13.2.2003, Kok. 2003, s. I-1487, 75 kohta; em. asia Italia v. komissio, tuomio 15.12.2005, 116 kohta ja em. asia Unicredito Italiano, tuomion 57 kohta).

143 Ei myöskään ole tarpeen, että tuensaajayritys itse osallistuu jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kun jäsenvaltio myöntää tuen yritykselle, jäsenvaltion sisäinen liiketoiminta voi tämän johdosta pysyä ennallaan tai lisääntyä sillä seurauksella, että muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yritysten mahdollisuudet päästä tuon jäsenvaltion markkinoille vähentyvät. Lisäksi sellaisen yrityksen vahvistuminen, joka tuohon saakka ei osallistunut jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, voi asettaa sen tilanteeseen, jossa sillä on mahdollisuus päästä toisen jäsenvaltion markkinoille (em. asia Italia v. komissio, tuomio 15.12.2005, 117 kohta sekä em. asia Unicredito Italiano, tuomion 58 kohta).

144 Pääasian oikeudenkäynnissä kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida edellä esitettyjen tulkintaohjeiden valossa, täyttyvätkö tutkitut kaksi edellytystä pääasian tosiseikkojen osalta.

145 Ottamatta kantaa tuohon arviointiin on kuitenkin todettava, että

– rahoituspalveluala on ollut yhteisön tasolla sellaisen merkittävän vapauttamisprosessin

kohteena, joka on antanut pontta sille kilpailulle, joka on voinut seurata jo perustamissopimuksessa määrätystä pääomien vapaasta liikkuvuudesta (em. asia Italia v. komissio, tuomio 15.12.2005, 119 kohta ja em. asia Unicredito Italiano, tuomion 60 kohta)

- pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella veroetuudella voidaan vahvistaa rahoituksen ja/tai kassavarallisuuden osalta pankkialalla toimivan, pankkisäätiön ja pankkiyhtiön muodostaman taloudellisen kokonaisuuden asemaa
- etuudella voidaan niin ikään vahvistaa pankkisäätiön asemaa sen harjoittaessa toimintaa esimerkiksi sosiaalisella, tieteellisellä tai kulttuurillisella alalla.

146 Kun otetaan huomioon edellä esitetyt seikat, kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava siten, että pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltainen vapautus osingoista suoritettavasta pidätyksestä voidaan – kansalliselle tuomioistuimelle kuuluvan harkinnan perusteella – luokitella EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi.

3. Viides ennakkoratkaisukysymys, joka koskee EY 43 ja EY 56 artiklassa tarkoitettuja käsitteitä ”sijoittautumisvapauden rajoitus” ja ”pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus”

a) Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

147 Pääasian vastaajat kiistävät viidennessä ennakkoratkaisukysymyksessä esiin tuodun pankkiyhtiöiden eduksi vallitsevan sijoittautumisvapauden tai pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksen olemassaolon. Niiden mukaan lain nro 1745/62 10 bis §:ssä tarkoitettuna kaltaisella vapautuksella ei suositeta mainittuja yhtiöitä, joiden tehtävänä on ainoastaan pidättää tuloja saavien yritysten maksettavaksi kuuluva vero. Nämä yhtiöt eivät saa mitään etua vapautuksesta voitonjaosta tehtävästä pidätyksestä.

148 Italian hallitus väittää, että pääasiassa kyseessä olevan veroetuuden johdosta yhtiö, josta pankkisäätiö omistaa osuuksia, voi saada pankkisäätiöltä suurempia sijoituksia, ja tästä voi aiheutua sijoittautumisvapauden tai pääomien vapaan liikkuvuuden loukkaaminen, joka voi aiheuttaa vääristymiä kyseisillä markkinoilla.

149 Komissio katsoo, että veroetus ei hyödytä pankkiyhtiötä vaan pankkisäätiötä.

b) Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus asiaan

150 Kun otetaan huomioon pääasian oikeudenkäynnin tosiasioiden ja oikeudellisten seikkojen valossa kolmeen ensimmäiseen kysymykseen annetut vastaukset, on todettava, että viidettä kysymystä ei ole tarpeen käsitellä, riippumatta siitä, miten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ratkaisee kysymyksen siitä, millainen määritelmä kyseessä olevalle veroetuudelle on yhteisön valtioneukia koskevien sääntöjen suhteen annettava.

151 Mikäli nimittäin mainittu tuomioistuin luokittelee veroetuuden valtiontueksi, kyseinen etuus on kumottava ja näin ei enää vallitse mitään erilaista kohtelua, jota voitaisiin tarkastella EY 43 ja EY 56 artiklan suhteen.

152 Mikäli tuomioistuin taas katsoo, että kyseessä ei ole valtiontuki, sijoittautumisvapauden tai pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksen olemassaolon pohtiminen on niin ikään tarpeetonta.

Oikeudenkäyntikulut

153 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen pankkisäätiö voidaan – sellaisen harkinnan perusteella, joka kansallisen tuomioistuimen on suoritettava kyseessä olevana ajanjaksona sovelletun järjestelmän perusteella – määritellä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi yritykseksi ja tässä ominaisuudessa siihen sovelletaan mainitun ajanjakson osalta yhteisön valtioneukia koskevia sääntöjä.**

2) **Pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltainen vapautus osingoista suoritettavasta pidätyksestä voidaan – kansalliselle tuomioistuimelle kuuluvan harkinnan perusteella – luokitella EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtioneuksi.**

Allekirjoitukset

* Oikeudenkäyntikieli: italia.